

“Ik loop naar hem toe en ineens zie ik dat het geen man is, maar een vrouw. Een vrouw in een kniebroek. Een vrouw die scherp naar mij kijkt, van onder de klep van haar pet. De manier waarop ze daar staat heeft iets vriendelijks, iets geruststellends.”

Uit *Rode papaver* van Els Florijn

Top 5 Non-fictie

- 1 **Melancholie van de onrust**
Joke J. Hermesen
- 2 **Jihad van liefde**
David van Reybrouck & Mohamed Bachiri
- 3 **Kunnen we praten**
Joris Luyendijk
- 4 **De zonde van de vrouw**
Connie Palmen
- 5 **Mindf*ck**
Victor Mids & Oscar Verpoort

Bron: CPNB Bestseller 60

Top 5 Fictie

- 1 **De laatste roos van de zomer**
Santa Montefiore
- 2 **Je ziet mij nooit meer terug**
Sonja Barend
- 3 **De dood van Murat Idrissi**
Tommy Wieringa
- 4 **De geniale vriendin**
Elena Ferrante
- 5 **Pogingen iets van het leven te maken**
Hendrik Groen

Op zoek naar een frontsoldaat

Els Florijn knipt in haar roman *Rode papaver* de levenslijn van verpleegster Anna dwars doormidden. Aan haar lezers presenteert ze de twee lijnen naast elkaar, en dat geeft de vertelling een opvallende kracht.

 Tjerk de Reus Eljee Bergwerff

Dat de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) een gruwelijke fase vormt van de Europese geschiedenis, is ons goed ingeprent tijdens de honderdjarige herdenking, in 2014. Het was een loopgravenoorlog, waarin het front jarenlang nauwelijks opschoot, hoeveel soldaten er ook het niemandsland in gejaagd werden, naar vijandelijke linies. In de militaire hospitalen kwam je het resultaat tegen van deze vaak zinloze schermutselingen: verminkte en stervende soldaten, met intense ervaringen van angst en verlatenheid. Midden in deze triestheid, in een van stank en sterven vergeven hospitaalwereld, gaat het licht op voor Anna, een Hollandse verpleegster, voor wie eerder alle wegen doodliepen. Dat is best een opmerkelijke uitkomst van de roman *Rode papaver*, het vijfde boek van Els Florijn (1982).

Vreemd avontuur

De roman is hoofdzakelijk een portret van Anna, een dertiger die laat trouwde, niet kan praten en midden in de oorlog op zoek gaat naar haar man, een frontsoldaat. Een vreemd avontuur, want hoe zou je ooit iemand kunnen vinden in de chaos van het oorlogsgebied, waar burgers geweerd worden?

Florijn heeft daar wat op gevonden. Op een Belgisch treinstation loopt Anna een struise dame tegen het lijf, Mairi, die zich ontpopt als haar redder. Zij lijkt aanvankelijk een man, met haar lange leren motorfietsjas, maar ze is verpleegster en vroedvrouw. Via haar komt Anna te werken in een hospitaal, en maakt daar alle ellende mee van de gewonde en stervende soldaten. Tijdens haar rustige leven op de boerderij bedacht ze ooit: 'Iedere dag begint met een verlangen naar een ander leven, naar een andere dag dan de gewone dagen.' En ziedaar, dat andere leven is volop realiteit geworden nu ze terecht is gekomen in de oorlogswerkelijkheid. Maar nu het zover is, hebben ook al andere nieuwe ervaringen hun intrede gedaan in haar leven, en dat dit lang niet altijd geluk betekent, weet ze intussen ook. Nu zoekt ze haar man, en pas in het laatste kwart van het boek zal de potige Mairi haar bij deze zoektocht diensten kunnen bewijzen.

Bij haar weergave van de situatie in het hospitaal heeft Florijn gebruikgemaakt van nagelaten dagboeken van frontverpleegsters. *Rode Papaver* is dus géént op de werkelijke geschiedenis. Maar juist als je dit bedenkt, valt op dat de focus van Florijn zich beperkt tot de mensen

Roman

Rode papaver

Els Florijn

Mozaïek

€ 18,99

toen en daar en tot de situatie in het hospitaal. Je zult in *Rode papaver* geen namen van generaals te horen krijgen of verwijzingen naar - nu beruchte - veldslagen. Het toneel is duidelijk klein gehouden, en dat is een goede keuze. Florijn is nu eenmaal veel meer geïnteresseerd in de ontwikkeling van een mens: in de binnenwereld van haar romanheld Anna.

Chronologisch

Wat zeer bijdraagt aan deze vertelling is het consequente gebruik van de tegenwoordige tijd. De vertelling speelt zich dus steeds in het heden af, of het nu gaat over Anna toen zij vijftien was, of de getrouwde Anna die als verpleegster lange dagen maakt tussen de verminkten. Daarbij is het een gelukkige greep van de auteur om het leven van Anna chronologisch te vertellen, zonder ingewikkelde flashbacks, maar toch met één bepalende ingreep: het levensverhaal is in tweeën geknipt, en beide lijnen presenteert Florijn naast elkaar, om-en-om per hoofdstuk. Dat heeft goede effecten, want beide lijnen vullen elkaar aan en maken zo de vertelling betekenisvoller en ook spannender.

Rode papaver is een duidelijk christelijk geïnspireerde roman.

Anna is een gelovige, die geregeld bidt en haar bijbeltje meeneemt op reis

Anna is een gelovige, die geregeld bidt en haar bijbeltje meeneemt op reis. Voor de lezer huist hier niet zo heel veel spannends, hoewel er zeker geen stereotiepe vroomheid in het spel is. Florijn weet, als het om religieuze betekenis gaat, wel iets bijzonders op te roepen in de persoon van Mairi. Die kan bij tijden grof uit de hoek komen en lijkt zelf niets te voelen voor God of geloof. Maar bij momenten stijgt juist zij uit boven het gewone en wordt zij omgeven door een sacrale gloed. En dan is ook de 'inwerking' van de geloofswerkelijkheid in Anna's situatie het meest overtuigend en interessant.

Hogere orde

Dit geldt bijvoorbeeld voor het slot, waar een allesoverstelpend licht verschijnt op de plaats waar Mairi stond. Het is dan uitgerekend het moment waarop de toekomst voor Anna zich opent, hoe oningevuld dit voor de lezer ook blijft. Heel natuurlijk overigens, hoe zich dat daar afspeelt in die slotscène, maar onmiskenbaar roert zich hier een zeggingskracht van hogere orde. Wat mij betreft maakt Florijn van dit type verbeeldingskracht nog wat ruimhartiger gebruik in haar toekomstige werk.